

Delebarnets Vilkår

Folketinget

Att. Socialudvalget

København d. 2. december 2024

Spørgsmål til ministeren vedrørende lovforslag L 66

I forbindelse med lovforslag L 66 fremgår det at Familieretshuset skal udarbejde faglig guideline til håndtering af sager så der så tidligt som muligt sættes ind over for samarbejdsskikane, herunder forældrefremmedgørelse.

Familieretshuset tager i sit vidensnotat af 8.8.2023 primært afsæt i de norske og engelske familieretslige myndigheders tilgang til "forældrefremmedgørelse". Når man indretter dansk lovgivning og vejledninger med udgangspunkt i andre landes tilgange, er det nødvendigt at have god indsigt i hvilket fundament disse tager udgangspunkt i.

I norske kontekst synes der ikke enighed om hvorvidt et barn kan manipuleres eller bruges som våben mod den anden forælder i en familieretlig tvistsag.

I den norske pjece "Samværsvegring" udgivet af Familievernet i 2020 omtales forskellige årsager til at et barn kan afvise kontakt. Pjecen er udarbejdet af en psykolog, der udtrykker at have fået hjælp af kollegaer.

"Definisjonen på fremmedgjøring/ foreldrefiendtlighet er at barnet konsekvent og over tid uttrykker sterke negative følelser og oppfatninger (hat, raseri, frykt) overfor en forelder, som ikke står i samsvar med barnets faktiske erfaringer med den forelderen. Barnets oppfatning av den avviste forelderen utgjør et brudd med barnets tidligere relasjon til denne forelderen, uten at dette kan forklares tilstrekkelig med at han/hun har handlet slik at barnet har behov for å beskytte seg selv."

Det er denne pjece, som Familieretshuset synes at ville tage udgangspunkt i med henblik på at udarbejde guideline idet eget vidensnotat af 8.8.1024 misrepræsenterer den engelske tilgang.

Den norske pjece anvender hverken begrebet ”manipulasjon” (manipulation) eller forholder sig til at barnet kan blive brugt som ”våpen” (våben) mod den anden forælder.

Pjecen forholder sig ikke til tidsfaktoren eller til samværrets fordeling, herunder at omfattende forældretid med begge forældre fungerer som en beskyttelsesfaktor.

Pjecens introduktion afstedkom ikke lovmæssige forandringer i Norge.

Pjecens introduktion afstedkom ikke indrapportering til FNs børnekomite i 2021 om de norske problemer med ”samværssabotasje”, ”foreldrefiendtlighet” eller ”manipulasjon”,

Der har ikke været muligt at identificere materiale, der dokumenterer positive forandringer – hverken i norsk retspraksis eller i forbindelse med sagsudredning (børnesagkyndig undersøgelse) som følge af pjecens udarbejdelse.

Det har ikke været muligt at identificere forhold, der har medført at man i Norge har skærpet de faglige krav til de fagpersoner, der udfører børnesagkyndige undersøgelser.

Adfærden man politisk ønsker at adressere med lovforslag L 66 har været velkendt i ca. et halvt århundrede, hvorfor det synes meget lidt sandsynligt at en pjece skulle få faggruppen, der frem til da ikke formåede at håndtere forholdet, til pludseligt at løfte sit faglige niveau og anlægge en mere nuanceret tilgang.

Har man forholdt sig til om pjecen er retvisende og tidssvarende? Dette også i lyset af at pjecens hovedforfatter har flyttet sig holdningsmæssigt. I de efterfølgende år har hovedforfatteren været ude med en række fagartikler, der eksemplificerer dette.

Spørgsmål 1:

Kan ministeren oplyse om de norske guidelines udarbejdet af Familieverket, som Familieretshuset i sit vidensnotat af 8.8.2023 inddrager:

- a. Har fået nogen retslig virkning?
- b. Hvilken dokumentation der forelægger herfor?
- c. Hvilken effektdokumentation der forelægger for at (den tidligere) tilgang på lang sigt ansås at have været til barnets bedste over tid?

Spørgsmål 2:

Kan ministeren oplyse om man i Norge forbindelse med indførelse af guideline har øget de faglige krav til de personer, der forestår udredning? Dette i form af f.eks.:

- a. krav til psykologfaglig specialisering?
- b. Krav til certificering og løbende re-certificering?
- c. Stillingtagen til det forhold at man i USA har suspenderet brugen af børnesagkyndige undersøgelser?

Spørgsmål 3:

Kan ministeren oplyse hvilke tidsfrister der gælder i Norge for:

- a. Reetablering af kontaktbevarende samvær
 - a. Retableres kontaktbevarende samvær i samme omfang som før kontaktbrud eller gennemføres en optrappingsordning (hastighed)?
 - b. Hvis ikke, er udgangspunktet en standardiseret norm eller en individuel vurdering?
- b. Etablering af overvåget kontaktbevarende samvær
 - a. Med hvilken frekvens gennemføres overvåget kontaktbevarende samvær?

Hvis der ikke er indarbejdet tidsfrister i norsk lovgivning eller på anden vis i lovgivning er udtrykt hensigtserklæringer eller mål herfor, bedes ministeren oplyse hvad der i praksis gælder, herunder variationer heri.

Spørgsmål 4:

Ministeren var for kort tid siden sammen med justitsministeren på studietur til Norge.

- a. Deler ministeren justitsministerens interesse for at styrke de regionale børnehuses rolle i forbindelse med udredning i sager med påstand om psykisk og fysisk vold mod børn, samt overgreb og omsorgssvigt?

- b. Anvender man i Norge retsmedicinsk screening til hurtigt at kvalificere et eventuel beskyttelsesbehov i familieretslige sager med påstand om vold, overgreb eller misbrug af barnet
 - a. I hvilket omfang?
 - b. Hvilke visiteringskrav gælder og hvem har ansvaret herfor?
 - c. Hvilke tidsfrister gælder?
 - d. Hvis der ikke konstateres forhold at strafferetslig karakter, hvilke retningslinjer gælder for reetablering af barnets samvær?

- c. Er ministeren opmærksom på forskellene på retsmedicinsk screening og retsmedicinsk udredning?

Delebarnets Vilkår noterer sig at forskellige aktører synes at blande retsmedicinsk undersøgelse sammen med retsmedicinsk screening. Sidstnævnte kan gennemføres på en uge og er velegnet til at afdække om der er foreliggende en bestyrket mistanke og dermed et behov for gennemførelse af en retsmedicinsk undersøgelse, der oftest tager 2-4 måneder.

Som Delebarnets Vilkår har påpeget i høringssvar af 22.8.2024 samt i forbindelse med en række andre henvendelser til Folketinget, vil det give mening at uden unødigt ophør gennemføre en retsmedicinsk screening i §§ 6 og 7 sager ved påstande om forhold af strafferetslig karakter. Derved kan barnets kontakt til en forælder, til hvem kontakten er afbrudt, hurtigt reetableres og derved også ske en forebyggelse af fremmedgørelse.

Med venlig hilsen

Delebarnets Vilkår

Jan Bækgaard Nielsen

Bestyrelsesformand

Bilag

1. Om norsk guideline udarbejdet i 2020 m.m.

Artikler af/med/om Jartrud Sofie Frafjord (Familievernet)

(2024) Feilslått validering i samværskonflikter

<https://psykologtidsskriftet.no/debatt/2024/04/feilslatt-validering-i-samvaerskonflikter>

(2024) Viktig problemstilling, men unyansert fremstilling om vold i familiekonflikter

<https://www.forskersonen.no/barn-og-ungdom-barnevern-debattinnlegg/viktig-problemstilling-men-unyansert-fremstilling-om-vold-i-familiekonflikter/2356692>

(2023) Et begrep som øker barnets behov for avstand

<https://psykologtidsskriftet.no/debatt/2023/09/et-begrep-som-okar-barnets-behov-avstand>

(2022) En god barndom i to hjem

<https://www.vaganavisa.no/mening/i/BWyy5v/en-god-barndom-i-to-hjem>

(2021) Stans av samvær – nødvendig beskyttelse eller alvorlig feilgrep?

https://www.tv2.no/mening_og_analyse/stans-av-samvaer-nodvendig-beskyttelse-eller-alvorlig-feilgrep/14107882/

“En ny, norsk studie (Meland, Breidablikk og Thuen, 2021) fant at tap av kontakt med far etter samlivsbrudd medførte økt risiko for psykiske og fysiske helseplager og nedsatt selvvurdert helse, livstilfredshet og selvtillit. Mange av barna vi møter som ikke vil på samvær, viser tegn på betydelig stress og belastning, for eksempel depressive symptomer, skolevegring, selvskading og sterke følelsesutbrudd.”

(2021) Norsk praksisinspiration til projektet 'Styrket børneinndragelse'

<https://ruc.dk/norsk-praksisinspiration-til-projektet>

(2021) Medvirkning i familievernet

<https://involvert.no/intervju-med-psykolog-og-mekler-i-familievernet-jartrud-s-fracfjord/>

(2020) Hva gjør du når barn velger bort en av foreldrene? Her får du råd fra psykolog

<https://fontene.no/nyheter/hva-gjor-du-nar-barn-velger-bort-en-av-foreldrene-her-far-du-rad-fra-psykolog-6.47.752814.2c92106a9b>

Delebarnets Vilkår

Familievernet

(2020) Samværsvegring

https://cms.bufdir.no//contentassets/ed7a489b2fbf4c808e4637c037e51450/bufetat_samvar_svegring_hefte_a4_korrektur.pdf

(2020) Samværsvegring - Film for fagpersoner

<https://www.youtube.com/watch?v=paxNnUt411E>

(2020) Samværsvegring - Foreldrefilm

https://www.youtube.com/watch?v=QKmcCqO_kqA

Folkehelseinstituttet

Folkehelseinstituttet fungerer som vidensproducent i sundhedssystemet, der skal sammenstille og kommunisere viden om helserelateret tema for at bidrage til viden baseret praksis og offentlig debat.

I det norske litteraturstudie”” udarbejdet af Folkehelseinstituttet (FHI), publiceret november 2020, angives på side 15 **”Noen barn kan være påvirket av eller manipulert av den forelderen de bor hos til å nekte samvær med den andre ...”**

(2020) Hvordan forstå og håndtere barn som avviser en forelder

<https://www.fhi.no/globalassets/dokumenterfiler/rapporter/2021/hvordan-forsta-og-handtere-barn-som-avviser-en-forelder-rapport-2021.pdf>

2. Børnehusene

Retsmedicinsk screening vs. retsmedicinsk udredning

(2024.11.05) Henvendelse til Folketinget, Delebarnets Vilkår: ”Greb til indarbejdelse i lovforslag L 66 aht. retsvirkning” - anført under punkt 4, 5 og 20

<https://www.ft.dk/samling/20241/lovforslag/L66/bilag/5/2931149.pdf>

(2024.08.22) Høringssvar, Delebarnets Vilkår (side 5)

<https://delebarnetsvilkaar.dk/wp-content/uploads/2024/08/Hoeringssvar-2024.08.22.pdf>

(2024.12.02) Jyllands-Posten: Hummelgaard har fuldstændig ret, når han foreslår screeninger for vold mod børn

<https://jyllands-posten.dk/debat/kronik/ECE17686254/hummelgaard-har-fuldstaendig-ret-naar-han-foreslaar-screeninger-for-vold-mod-boern/>

(2024.11.09) Altinget: 122 tiltag mod vold lokkede Hummelgaard til Oslo. Nu vil han rejse ny debat herhjemme

<https://www.altinget.dk/artikel/en-handlingsplan-mod-vold-med-122-tiltag-lokkede-hummelgaard-til-oslo-nu-vil-han-rejse-ny-debat-herhjemme>

(2022) KU: Systematisk retsmedicinsk screening af børn ved mistanke om vold

<https://retsmedicin.ku.dk/forskning/retspatologi-medarbejdere/systematisk-retsmedicinsk-screening-af-boern-ved-mistanke-om-vold/>

3. De faglige udfordringer med ”børnesagkyndig undersøgelse”

Dansk praksis med at oplyse familieretslige sager ved hjælp af børnesagkyndige undersøgelser (herefter også forkortet BSU) synes at lide under række problemstillinger. Ingen af de i den politiske aftale af 30.11.2023 nævnte undersøgelser, løfter de faglige krav til undersøgelsesernes indhold eller indholdsmæssige omfang. Samtidig er det erkendt at anvendelsesomfanget er utilstrækkeligt. Det er kun i ca. 2% af sagerne af der anvendes børnesagkyndige undersøgelser. I forbindelse med den politiske aftale ønskede man at opbygge en kapacitet, således at anvendelsesomfanget kunne øges, samtidig med at man åbnede for fagligt set endnu mere spinkle undersøgelser.

Lovforslag L 66 synes ikke at adressere nogle af disse problemstillinger.

”Barnets bedste” kan ikke bestemmes ud fra 2 observationer af ½-1 times varighed samt 2-4 børnesamtaler af 10-30 minutters varighed uden at der samtidig foreligger en grundig klinisk psykologfaglig udredning af den forælder, hvis kontakt barnet afskæres fra.

Om suspension af anvendelse af BSU i USA:

NY Blue-Ribbon Commission on Forensic Custody Evaluations

From Blue Ribbon Commission: “By an 11-9 margin, a majority of Commission members favor elimination of forensic custody evaluations entirely, arguing that these reports are biased and **harmful to children** and **lack scientific or legal value**. At worst, evaluations can be **dangerous**, particularly in situations of domestic violence or child abuse.”

“...harmful to children...”

“...lack scientific or legal value...”

“...dangerous...”

Barnets perspektiv sikres langt bedre i anbringelsessager - hvor bekymrende end dette måtte lyde

De ”vanskelige” §§ 6 & 7 sager vs. anbringelse

Set ud fra barnets perspektiv	Familieretlig sag	Anbringelsessag
Har begge forældre ret til gratis advokatbistand?	Nej	Ja
Krav til psykologfaglig viden	Krav: Aut. psykolog (BSU)	Anbefales: Specialuddannet psykolog (FKU) = yderligere 3 års specialisering.
- klinisk psykologi - traumepsykologi	Bemærk: ”Børnesagkyndig” er <u>ikke</u> en beskyttet psykologtitel – alle psykologer kan benytte betegnelsen, også nyuddannede	Kommentar: Oftest udføres FKU af to psykologer med komplementerende kompetencer aht. 360° perspektiv
Omfatter den psykologfaglige undersøgelse:		
- Beskyttelsesfaktorer i barnets familie- og nærmiljø	Nej	Ja
- Psykopatologiske udfordringer hos forældre	Nej	Ja, hvis speciallistuddannet
- Forslag til behandlingsplan	Nej	Ja
Er psykolog uafhængig af det familieretlige system	Delvist; en forældre kan afvise eksternt psykolog hvorved FRH overtager	Ja
Efterværn:		
- Automatik	Nej	Ja
- Frekvens	Ventetid 1½-2 år før end sag kan opstartes	Halvårligt
- ”Hjemgivelsesperspektiv”	Nej	Ja

4. Familieretshusets vidensnotat af 8.8.2023

Til internt brug har Familieretshusets “Børnesagkyndigt fagkontor” udarbejdet et vidensnotat dateret 2023.08.08 med temaet “forældrefremmedgørelse, samarbejdschikane, samværsvægning”.

Notatet, der fylder tolv sider hvoraf de to er hhv. forside og kildeliste, har karakter af et forsøg på at danne et overblik over de tre begreber. Der er tale om en relativ forenklet sammenstilling hvori betragtninger om tilgangen til området i Norge, England og USA indgår sammen med beskrivelse af intentionen med “Chikanepakken” L 103 vedtaget 1. oktober 2015 samt inddragelse af processen omkring tilblivelsen af ICD-11 i WHO-regi.

Notatet har nogle passager af særlig interesse:

1. Cafcass (den engelske pendant til Familieretshuset)

Vidensnotat (side 6) inddrager Cafcass’ tilgang til familieretlig udredning og nævner de fire forklaringsmodeller man anvender i England. Tilgangen “alienating behaviours” beskrives af Familieretshuset på meget bemærkelsesværdig vis, idet man i notatet betoner følgende:

Eksempel 1

Familieretshuset skriver: Cafcass advarer imod at overidentificere årsagen til børns afvisning af den ene forælder med “forældrefremmedgørelse” som årsag”

Kommentar: Cafcass skriver “ensure you have clearly distinguished between harmful conflict, domestic abuse and bond breaking or alienating behaviours which lead to resistance to contact.” – altså “sørg for, at du klart har skelnet mellem skadelig konflikt (vold/overgreb), misrøgt/omsorgsvigt, længerevarende separation eller fremmedgørende adfærd, der fører til modstand mod kontakt.”

Familieretshusets fremstilling er misvisende. Cafcass advarer ikke, men tydeliggør behovet for at have blik for at der kan være flere forklaringer på, at barnet udviser en afvisende tilgang.

Eksempel 2

Familieretshuset skriver: “Cafcass bemærker, at der ikke eksisterer én klar og tydelig definition. De ser fremmedgørelse som når et barns modstand/fjendtlighed mod den ene forælder ikke kan forklares”.

Kommentar: Cafcass skriver *“We use the term to describe behaviours where one parent or carer expresses an ongoing pattern of negative attitudes and communication about the other parent or carer that have the potential or intention to undermine or even destroy the child’s relationship with their other parent or carer. These behaviours can result from a parent’s feelings of unresolved anger and a desire, conscious or not, to punish the other parent or carer. Alienating behaviours range in intensity and their impact on children.”*

Dansk oversættelse: *“Vi bruger udtrykket til at beskrive adfærd, hvor den ene forælder eller omsorgsperson udtrykker et vedvarende mønster af negative holdninger og kommunikation om den anden forælder eller omsorgsperson, som har potentialet eller intentionen om at underminere eller endda ødelægge barnets forhold til deres anden forælder eller omsorgsperson. Disse adfærd kan være resultatet af en forælders følelser af uforløst vrede og et ønske, bevidst eller ej, om at straffe den anden forælder eller omsorgsperson. Fremmedgørende adfærd varierer i intensitet og deres indvirkning på børn.”*

Altså en ret udførlig beskrivelse af hvad begrebet i Cafcass’ optik dækker og forklaringen heraf.

Eksempel 3

Familieretshuset skriver: “Der er ikke viden om (/data på) omfanget af problemet”

Kommentar: Dette forhold gælder også de tre andre kategorier Cafcass benytter. Disse kategorier omfatter ikke afvisning af en forælder som følge af andet end overgreb/vold eller misrøgt.

Cafcass’ beskrivelse af tilgangen på områder er ganske omfattende idet man i ca. et årti har anerkendt begrebet “parental alienation” som en adfærd eller et procesudfald, men ikke varianten “diagnose”.

2. Enkeltfaktormodel versus multifaktormodel - udelader det systemiske bidrag til "forældrefremmedgørelse"

Fagkontorets fremstilling af de to modeller (parental alienation” vs. “resist/refuse dynamics”.) mangler et perspektiv, hvor man inddrage det systemiske bidrag til dynamikkerne, der udspiller sig i og omkring et forældrebrud – herunder:

a) det familieretslige systems egne bidrag til eskalering af konflikt; tid, skriftlighed, bias, “den bedst egnede forældre”

b) det politiske niveaus bidrag til konfliktskabelse; særrettigheder og privilegier knyttet til det at være “bopælsforælder”

c) omfanget og karakteren af børneinddragelse; belastningen af barnet og det at barnets ønske om at afbryde samvær, kan fremme en forælders motivation for at manipulere med barnet

I beskrivelsen af multifaktormodellen indgår ikke “manipulation”. Således frases helt basal viden om afvigende personlighedstræk og hvorledes disse udspiller sig. Hovedparten af personlighedsforstyrrelsesvarianterne med træk fra DSM Vs cluster B har en manipulativ karakter – uanset om det drejer sig om de mere rene varianter eller varianterne der spreder sig bredt over adskillige af undergrupperne (dark triad). På den vis synes Familieretshusets Børnesagkyndigt Fagkontor at synliggøre et fravær i indsigt i psykopatologiens verden – eller en tilgang hvor man forsøger at fremelske forklaringsmodeller, der i højere grad burde være omfattet af eget professionsdomæne.

3. Familieretshusets fagkontor synes at bedrive kønspolitik

I notatets side 3 under afsnittet WHO indgår en længere beskrivelse af hvorledes forskellige internationale organisationer forholder sig til begrebet “forældrefremmedgørelse”.

Her har fagkontoret valgt at fremhæve to afsnit med henvisning til at Europa-Parlament skulle have vedtaget en tekst om konsekvenserne for kvinder og børn ved anvendelse af begrebet forældrefremmedgørelse. Det anførte er ikke korrekt.

De officielle udtalelser fra WHO, FN og Europarlamentet er beskrevet her:

<https://www.ft.dk/samling/20241/almdelel/SOU/bilag/59/2932170.pdf>

Kommentarer til vidensnotat i sin helhed kan ses her:

<https://delebarnetsvilkaar.dk/vidensnotat-foraeldrefremmedgoerelse/>